

BIULETYN KOWIEŃSKI**W I L B I**

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) WIELKA-POHULANKA 19—7.

Nr.

Wilno, dnia 2 września 1933 r.

916.

Treść numeru:**I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.**

Dział. Str.

K r o n i k a .

1. Konferencja dyplomatów litewskich w Kownie.-	I.	1.
2. Dokoła eksportu sowieckiego przez Litwę.-	"	"
3. Dokoła wizyty p.Glemży i Tallat-Kiełpszy w Wilnie.-	"	"
4. Poselstwo litewskie w Szwecji.-	"	"

**III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ
I ŻYCIE SPOŁECZNE.**

K r o n i k a .

5. Powrót Voldemarasa na uniwersytet?	III.	"
6. Wizyta przemysłowców niemieckich.	"	"
7. Zjazd leśniczych.-	"	"
8. Ordery dla rodziny Dariusa i Girenasa.-	"	"

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

K r o n i k a .

9. Na marginesie demonstracji u stóp pomnika bitwy tannenbergskiej.-	VII.	2.
10. Propozycja rokowań w sprawie zerwania umowy kościelnej z Niemcami.-	"	"

x

x

x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a .

Konferencja dyplomatów litewskich w Kownie. "Lietuvos Žinios" Nr.195 /IX.1933/: Według informacji "Idische Stimme", w dniach najbliższych w Kownie odbędzie się konferencja wszystkich litewskich posłów zagranicznych. W czasie konferencji omówione zostaną sprawy aktualne. Dyplomaci poczynają się już zjeżdżać do Kowna. M.in. przybył już poseł litewski w Paryżu p.Klimas, poseł^wZSRR p.Bałtruszajtis, w Londynie p.Sidzikauskas i inni. -

Dokoła eksportu sowieckiego przez Litwę. "Rytas" Nr.196 /IX.1933/: Poseł sowiecki w Litwie p.Karskij, bawiąc przed kilku dniami w Kłajpedzie odbył konferencję, w czasie której definitywnie ustalił, iż odtąd cały eksport sowiecki będzie szedł przez port kłajpedzki.

Dokoła wizyty p. Glemży i Tallat-Kiełpszy w Wilnie. "Lietuvos Aidas" Nr.194 /IX.1933/: Prasa polska ogłosiła, iż prezes Izby Rolniczej p.Tallat-Kiełpsza i dyrektor t-stwa "Pienocentras" p.Glemża w czasie swego pobytu w Wilnie prowadzili rokowania z przedstawicielami tamtejszych organizacji ekonomicznych w sprawie rozszerzenia stosunków gospodarczych pomiędzy Litwą a Polską. Wiadomość ta nawet przedostała się do prasy zagranicznej. W związku z tem zarówno p.Kiełpsz, jak i p.Glemża oświadczyli, iż wizyta ich w Wilnie miała charakter prywatny i że zwiedzając niektóre instytucje gospodarcze ograniczyli się do informowania się i żadnych narad w sprawie rozszerzenia stosunków gospodarczych z Polską nie prowadzili.-

Sprostowanie pogłosek w sprawie przyczyn katastrofy "Lithuanica". "Rytas" Nr.195. /IX.1933/. Elta: Ze źródeł kompetentnych donoszą, iż pogłoski zamieszczone przez prasę litewską i zagraniczną, jakoby w czasie balsamowania zwłok s.p.lotników litewskich Girenasa i Dariusa wykryto w nich kule /co dowodziłoby, iż "Lithuanica" została zestrzelona/, nie odpowiadają rzeczywistości. W czasie balsamowania nie wykryto ani kul, ani też żadnych innych oznak postrzelenia.-

Poselstwo litewskie w Szwecji. Prasa kowieńska z 30.VIII /IX.1933/: Nowy adres poselstwa litewskiego w Sztokholmie jest następujący: Legation de Lithuanie, Stockholm, Värtarägen 11. Tel.- 67.48.20.-

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

Powrót Voldemarasa na uniwersytet? "Rytas" Nr.196 /IX.1933/: Według informacji "Volksblatt", Voldemaras zamierza powrócić na stanowisko profesora na uniwersytet kowieński i będzie prowadził wykłady na wydziale humanistycznym oraz prawniczym.-

Wizyta przemysłowców niemieckich. Prasa z 29.VIII /IX.1933/: W dn.27 sierpnia przybyli z Rygi samochodem do Szawel dwaj przedstawiciele niemieckiego handlu i przemysłu pp: Illdner i Schiller, którzy zwiedzą w Litwie przedsiębiorstwa handlowo-przemysłowe.

Zjazd leśniczych. Prasa kowieńska z 29.VIII /IX.1933/: W dn.6 i 7 września r.b. odbędzie się w Kownie zjazd leśniczych.

Ordery dla rodziny Dariusa i Girenasa. Prasa kowieńska z 29.VIII. /IX.1933/: 26 sierpnia r.b. rodzinom zmarłych tragicznie lotników litewskich Dariusa i Girenasa wręczone zostały ordery Krzyża Pogoni i Gwiazdy Strzeleckiej.-

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

K r o n i k a .

Na marginesie demonstracji u stóp pomnika bitwy tannenberskiej. Elta z 29.VIII./IX.33/ donosi z Berlina, iż dn.27 sierpnia r.b. pod pomnikiem bitwy tannenberskiej w Prusach Wschodnich odbyła się wielka demonstracja, zorganizowana przez inicjatorów t.zw. "podróży wierności na Wschód". W uroczystości wzięło udział 1.500 osób na czele z Hindenburgiem, Hitlerem, Papenem, Goeringiem, Blombergiem i innymi.

Agencja Wolffa donosi, iż przedstawiciele Dyrektorjatu Kraju Kłajpedzkiego oraz konsul generalny Niemiec w Kłajpedzie Töpke udziałem swoim w uroczystościach również zaznaczyli swe przywiązanie". Poza tem z Berlina donoszą, że t.zw.podróż wierności na Wschód" zakończyła się wielką demonstracją w Królewcu. Kierownik imprezy, sekretarz Stanu Funk w przemówieniu swem oświadczył, że celem uroczystości było wykazanie swej wierności dla niemieckiego Wschodu.

"Liet.Žinios" Nr.195 w artykule wstępnym t.p."Wierność Wschodowi a Dyrektorjat Kłajpedzki" m.in. piszą: "Imperjaliści niemieccy zapomnieli już o Zachodzie i zwrócili się obliczem na Wschód ustawicznie podkreślając swą wierność dla Wschodu. Nie dziwi już nikogo powtarzanie przez niemiecki imperjalizm nacjonalistyczny, iż Niemcy nigdy nie zapomną o "ziemiach zagarniętych", nie dziwią też manewry niemieckie na wybrzeżu Niemna, gdyż wszyscy wiedzą, że Niemcy szykują się do wojny. Natomiast należy się dziwić z tak dalece otwartych demonstracji hitlerowskich, które zakrawają poprostu na skandal. Mamy tu na myśli - oświadcza "L.Žin." udział przedstawicieli Dyrektorjatu Kłajpedzkiego w uroczystościach tannenberskich.

Szanujemy autonomję Kraju Kłajpedzkiego i zawsze wypowiadamy się za jej utrzymaniem lecz autonomia również ma swoje granice. Dziwnym wydaje się udział przedstawicieli Dyrektorjatu Kłajpedzkiego i konsula Töpke w demonstracji nieprzychylniej dla Litwy. Zachowanie się przedstawicieli Kraju Kłajpedzkiego nie może być w żaden sposób usprawiedliwione. Nie możnaby usprawiedliwić samego chociażby udziału w takiej demonstracji, a cóż dopiero wyrażenia "przywiązania". Jest to postępek, który w sposób niesłychany obraża Państwo Litewskie i jawna demonstracja nielojalności nie może być tolerowana. W tym względzie Litwa posiada już wyraźne orzeczenie Trybunału Haskiego. Należy przypuszczać, iż Litwa zachowa się zgodnie z konwencją i jej interpretacją przez sąd międzynarodowy. Naprawdę można się tylko dziwić z bezczelności hitlerowców, która przekroczyła wszelkie granice.-

Propozycja rokowań w sprawie zerwania umowy kościelnej z Niemcami."Memeler Dampfboot" z sierpnia /IX.33/donosi, iż prezes Najwyższej Rady Pruskiego Kościoła Ewangelickiego w nocy swej, złożonej na ręce posła litewskiego w Berlinie zaznaczył, że wypowiedziana umowa nie została zawarta na czas ograniczony i nie przewiduje możliwości jednostronnego jej wypowiedzenia. Jako strony układające się oznacza umowa Kościół Ewangelicki unji pruskiej i Kraj Kłajpedzki. Współudział rządu litewskiego w zawarciu umowy wyraża się jedynie w podporządkowaniu autonomicznego Kraju Kłajpedzkiego suwerenności Litwy, zgodnie z art.2 konwencji kłajpedzkiej z 8 maja 1924 r. Zgodnie z tą konwencją umowa wogóle nie może być jednostronnie wypowiedziana, nadto zaś wypowiedzenie nie może nastąpić ze strony rządu litewskiego, gdyż nie jest on stroną umawiającą się. Wbrew twierdzeniom rządu litewskiego utworzenie niemieckiego Kościoła Ewangelickiego w konstytucji nie zmieniło Kościoła Ewangelickiego Prus, jako strony prawnej, ani też nie spowodowało zmiany w jego składzie. Kościół Ewangelicki unji pruskiej zachowuje wobec Państwa Niemieckiego podobną niezależność, jaką posiadał w r.1925. W związku z tem Rada Kościoła Ewangelickiego wyraża stanowczy protest przeciwko uchwale rządu litewskiego, stwarzającej niebezpieczeństwo dla pokoju kościelnego w Kraju Kłajpedzkim. Dla zachowania pokoju najwyższa Rada Kościoła Ewangelickiego uważa za konieczne usunięcie nieporozumień w drodze rokowań pomiędzy Radą a rządem litewskim.

